

Üniversite Tercih Danışmanlığında Ücretsiz Danışmanlık mı Ücretli Danışmanlık mı

– muhammed-ridvan-kaya · 18 Temmuz 2025

Türkiye'de üniversite tercih sürecinde aileler ve öğrenciler, doğru kararı verebilmek için profesyonel destek arayışına girmektedir. Bu süreçte karşılaştıkları temel soru ise şudur: "Ücretli tercih danışmanlığı mı, yoksa ücretsiz tercih danışmanlığı mı daha etkili?" Burada yapmış oldukları en büyük hata Türkiye'deki tercih danışmanlarına gereğinden fazla güvenmeleri onun kendilerini üniversiteye yerleştireceği gibi bir düşünceye kapılmalarıdır. Ancak Türkiye'deki tercih danışmanlığı sektöründe ciddi yapısal problemler bulunmaktadır. Bu problemlerin temelinde, danışmanların veri analizi konusundaki yetersizlikleri yatmaktadır:

- Veri Analizi Eksikliği: Sektördeki danışmanların hiçbirisi en az 5-6 yıllık geçmiş verileri analiz etmemekte ve nicel veri analizi yöntemlerini kullanmamaktadır. Bu durum, bölümlerin kapatacağı tahmini sıralamaları doğru öngörememeleri sonucunu doğurmaktadır.
- Teknik Bilgi Yetersizliği: Python veya R gibi veri analizi programlama dillerini bilen tercih danışmanı yoktur. Bu durum, büyük veri setlerini analiz etme ve anlamlı sonuçlar çıkarma kapasitesini sınırlamaktadır.
- Meslek Geçmiş Problemi: 2024 yılında bazı mühendislerde sektöre giriş yaptığı hâlde rehber öğretmenlerin yolundan gittiler bu da mühendislikte yazılım eğitimi aldıkları için potansiyelleri varken potansiyellerini değerlendiremeyip kendilerini tercih danışmanlığı konusunda bilgisiz yapmalarına sebebiyet verdi.

Eğitim Sistemi Kaynaklı Problemler

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümü mezunlarının sektöre adaptasyonunda yaşanan sorunlar:

- Teorik Bilgi Yetersizliği: Temel istatistik derslerinde bile zorlanma ve kopya çekme eğilimi, sektöre hazırlıksız mezunlar verilmesine neden olmaktadır.
- Uygulama Eksikliği: SPSS gibi basit nocode platformlarda bile yeterli deneyim sahibi olmayan mezunlar, gerçek veri analizinde başarısız olmaktadır.
- Sürekli Eğitim Problemi: KPSS odaklı yaklaşım nedeniyle, mezun olduktan sonra alanında kendini geliştirmeye devam etme motivasyonu düşmektedir.

Ücretsiz Tercih Danışmanlığının Avantajları

Deneyim Faktörü

3-4 yıllık deneyime sahip deneyimli kişilerden alınan ücretsiz danışmanlık, birçok açıdan ücretli alternatiflere üstünlük sağlamaktadır:

- Maddi Kaygı Yokluğu: Ücret beklentisi olmadığı için, daha objektif ve öğrenci odaklı yaklaşım sergilenebilmektedir.
- Sürekli Güncelleme: Kişisel ilgi ve merak nedeniyle, sürekli olarak kendini güncel tutma eğilimi gösterebilmektedir.
- Deneyim: 3 yıllık deneyim mezun olduğu gibi tercih danışmanlığına dahil olup ücret alanlara fark

atmaktadır.

Risk Faktörü

Ücretli danışmanlıkta hem finansal kayıp hem de yanlış yönlendirme riski bulunmaktadır. Bu çifte risk, aileleri zor durumda bırakmaktadır.

Veri Bilimi ve Tercih Danışmanlığı

Mevcut Durum

Veri analistleri ve veri bilimciler bile tercih danışmanlığında nasıl analiz yapılacağını bilmemektedir.

Bunun temel nedenleri:

- Alan Odaklanması: Veri uzmanları kendi sektörlerinde çalışmakta ve eğitim sektörüne yönelmemektedir.
- Bilgi Paylaşımı Eksikliği: Tercih analizi konusundaki metodoloji yeterince paylaşılmamaktadır.
- Teknoloji Entegrasyonu: Yapay zeka araçlarının potansiyeli yeterince kullanılmamaktadır.

Türkiye'de tercih danışmanlığı sektörü, yapısal problemlerle karşı karşıyadır. Tercih danışmanlığı hizmetleri, mevcut durumda yeterli bilimsel temele sahip olmadığı için, deneyimli kişilerden alınan ücretsiz danışmanlık daha güvenilirdir. Ancak bu durumun sürdürülebilir olmadığı açıktır. Sektörün profesyonelleşmesi için veri analizi kapasitesinin artırılması, teknoloji entegrasyonunun sağlanması ve sürekli eğitim sistemlerinin kurulması gerekmektedir. Gelecekte, veri bilimi ve yapay zeka teknolojilerinin etkin kullanımı ile birlikte, objektif ve bilimsel temellere dayanan tercih danışmanlığı hizmetleri sunulabilir. Bu dönüşüm, hem ailelerin güvenini kazanacak hem de öğrencilerin doğru kararlar almasını sağlayacaktır. Sonuç olarak, "tercih danışmanlığı" teriminde yer almakta olan danışmanlık kelimesinin kendisi bile mevcut durumun bir işareti olarak görülmelidir. Gerçek bir danışmanlık hizmeti için bilimsel metodoloji ve veri analizi kapasitesi şarttır.